

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๕๑

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายภูวดล ทรงประเสริฐ ที่ ๑ บริษัท เอเอสทีวี (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๒ บริษัท ไทยเดย์ ดือทคอม จำกัด ที่ ๓) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๔๐๓/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๕๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย (พลตรี จำลอง ศรีเมือง ที่ ๑ กับพวกรวม ๖ คน) ในคดีแพ่ง หมายเลขดำที่ ๔๓๖/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๕๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญทั้งโดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าได้รับความคุ้มครองและผูกพันองค์กรของรัฐ

ในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย และมาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพที่ว่า ให้มีการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนมาตรา ๓๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่วนมาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ซึ่งวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ส่วนวรรคสามและวรรคสี่เป็นบทบัญญัติรับรองการลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา ๓๖ ในการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น หรือการห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง ส่วนวรรคอื่นไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามคำร้อง ส่วนมาตรา ๖๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุม และการสมาคม ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของบุคคล การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวสามารถกระทำมิได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก สำหรับมาตรา ๘๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย (๓) บัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการคุ้มครองชั่วคราวแก่โจทก์ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในเรื่องการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลยทั้งหมดหรือบางส่วนไว้ก่อนพิพากษา รวมทั้งจำนวนเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอกซึ่งถึงกำหนดชำระแก่จำเลยตาม (๑) หรือให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไป ซึ่งการละเมิดหรือการผิดสัญญาหรือการกระทำที่ถูกร้องตาม (๒) หรือให้ระงับการจดทะเบียนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน หรือการเพิกถอนการจดทะเบียนตาม (๓) หรือให้จับกุมและกักขังจำเลยไว้ชั่วคราวตาม (๔) โดยวิธีการคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรานี้มีเพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำอันเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ตามกฎหมาย

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ หรือไม่ เห็นว่าบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ อยู่ในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา และการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ในลักษณะ ๑ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายที่ได้รับจากการกระทำซึ่งเป็นการโต้แย้งสิทธิหรือละเมิดของอีกฝ่ายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของกลุ่มความในระหว่างการดำเนินคดี โดยมาตรา ๒๕๓ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับจำเลยขอคุ้มครองชั่วคราวด้วยการขอให้มีการขอให้มีคำสั่งให้โจทก์วางเงินต่อศาลหรือหาประกันมาไว้เพื่อการชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ส่วนมาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับโจทก์ขอคุ้มครองชั่วคราวภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้รวม ๔ อนุมาตราเท่านั้น ศาลไม่อาจกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวเป็นอื่นได้ นอกจากนี้ในการพิจารณาว่าโจทก์สามารถขอคุ้มครองชั่วคราวตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๔ ได้หรือไม่ ศาลต้องพิจารณาให้อยู่ในขอบเขตของประเด็นตามคำฟ้องและคำขอบังคับท้ายคำฟ้องของโจทก์เป็นสำคัญด้วย

สำหรับบทบัญญัติอันเป็นประเด็นแห่งคดีคือ มาตรา ๒๕๔ (๒) ซึ่งบัญญัติให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิด หรือการผิดสัญญาหรือการกระทำ

ที่ถูกฟ้องร้อง หรือมีคำสั่งอื่นใดในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่โจทก์อาจได้รับต่อไป เนื่องจากการกระทำของจำเลย หรือมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยโอน ขาย ยักย้าย หรือจำหน่าย ซึ่งทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลย หรือมีคำสั่งให้หยุดหรือป้องกันการเปลืองไปเปล่า หรือบุบสลายซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นนั้น ในการพิจารณาของศาลแม้ว่าคำขอตามมาตรา ๒๑ จะเป็นคำขอเพียงฝ่ายเดียวของโจทก์ แต่เป็นคำขอที่อยู่ในคำบังคับของมาตรา ๒๑ (๓) กล่าวคือ ให้ศาลมีอำนาจที่จะฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือคู่ความฝ่ายอื่น ๆ ก่อนออกคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ ได้ อันเป็นหลักการรับฟังความทั้งสองฝ่ายซึ่งเป็นหลักประกันให้ความยุติธรรม แก่คู่ความก่อนศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวแล้ว นอกจากนั้น การพิจารณาของศาล ในการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักระหว่างความเดือดร้อนหรือความเสียหาย ซึ่งโจทก์ได้รับจากการกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิดของจำเลย กับสิทธิของจำเลยที่อาจ ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราว แต่อย่างไรก็ดี คำสั่งดังกล่าวก็เป็นเพียง การคุ้มครองสิทธิของโจทก์เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการจำกัดสิทธิของจำเลย เพียงชั่วคราวเช่นกัน หากจำเลยไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา ๒๕๔ (๒) ย่อมสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลในลำดับที่สูงกว่าได้ทันที การใช้อำนาจของศาลตามมาตรา ๒๕๔ จึงเป็นหลักประกันแก่โจทก์ว่าความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่ได้รับนั้นจะได้รับการบรรเทาเป็น การชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา แต่ศาลก็มีขอบเขตที่คำนึงถึงสิทธิของจำเลยที่ถูกจำกัด โดยวิธีการคุ้มครองชั่วคราวเช่นเดียวกัน จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพแล้วกล่าวคือ เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๑ นั้น รัฐธรรมนูญบัญญัติ ให้เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรานั้น ๆ ย่อมหมายความว่าแม้บุคคลหรือสื่อมวลชนจะมีเสรีภาพส่วนบุคคลหรือเสรีภาพ ในการสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น หรือการชุมนุมและการสมาคม แต่ก็ต้องอยู่ในกรอบ ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ที่ว่า การจำกัดสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้กระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น อีกทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้บทบังคับตามที่บัญญัติไว้เป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ดังนั้น บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงมิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๑ ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑) หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๘๗ (๑) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งบัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น โดยถือเป็นการกำหนดหน้าที่ให้รัฐต้องดำเนินการดังกล่าว แต่การกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ (๒) ซึ่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิดนั้น เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลภายใต้บทบังคับตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ว่ากระทำได้ และไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อรัฐที่จะดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รัฐยังคงดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับได้ ดังนั้น บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๑) ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๘๗ (๑)

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ